

Υπόθεση C-393/19

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

21 Μαΐου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Apelativen sad – Plovdiv (Βουλγαρία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

16 Μαΐου 2019

Κατηγορούμενος:

OM

Λοιποί παράγοντες της δίκης:

Okrazhna prokuratura – Haskovo

Apelativna prokuratura – Plovdiv

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Έφεση του συνηγόρου υπεράσπισης κατά της εκδοθείσας στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης διαδικασίας αριθ. 709/18 ποινικής απόφασης του Okrazhen sad – Haskovo (περιφερειακού δικαστηρίου του Χάσκοβο), με την οποία ο κατηγορούμενος OM καταδικάστηκε για διακεκριμένη περίπτωση λαθρεμπορίας, στο μέτρο που με την απόφαση αυτή διατάσσεται η δήμευση του οργάνου του εγκλήματος υπέρ του κράτους.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Ερμηνεία του άρθρου 17, παράγραφος 1, και του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η αίτηση υποβάλλεται με βάση το άρθρο 267, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', ΣΛΕΕ.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 17, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης την έννοια ότι δεν επιτρέπεται, λόγω διατάραξης της ισορροπίας μεταξύ του γενικού συμφέροντος και της επιταγής περί προστασίας του δικαιώματος ιδιοκτησίας, εθνική ρύθμιση όπως αυτή του άρθρου 242, παράγραφος 8, του Nakazatelen kodeks (ποινικού κώδικα) (στο εξής: NK) της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, κατά την οποία δημεύεται υπέρ του κράτους μεταφορικό μέσο χρησιμοποιηθέν για τη διάπραξη διακεκριμένης περίπτωσης λαθρεμπορίας και ανήκον σε τρίτο πρόσωπο, το οποίο ούτε γνώριζε ούτε όφειλε ή μπορούσε να γνωρίζει ότι ο υπάλληλός του θα διέπραττε την αξιόποινη πράξη;
2. Έχει το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης την έννοια ότι δεν επιτρέπεται εθνική ρύθμιση όπως αυτή του άρθρου 242, παράγραφος 8, NK, κατά την οποία μπορεί να δημευθεί μεταφορικό μέσο ανήκον στην κυριότητα προσώπου το οποίο δεν είναι το πρόσωπο που διέπραξε την αξιόποινη πράξη, χωρίς να εξασφαλίζεται η άμεση πρόσβαση του κυρίου στη δικαιοσύνη προκειμένου να εκθέσει την άποψή του;

Νομοθεσία και νομολογία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άρθρα 17 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αιτιολογική σκέψη 33 της οδηγίας 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Διατάξεις του εθνικού δικαίου

Άρθρα 242, 37, 44 και 53 του Nakazatelen kodeks (ποινικού κώδικα, στο εξής: NK)

Άρθρο 111, παράγραφος 1, του Nakazatelno-Protseualen kodeks (κώδικα ποινικής δικονομίας, στο εξής: NPK)

Άρθρο 108 του Zakon za sobstvenostta (νόμου περί ιδιοκτησίας) του 1951

Κατά το άρθρο 242, παράγραφος 8, NK, το μεταφορικό μέσο που χρησίμευσε για τη μεταφορά των λαθραίων εμπορευμάτων δημεύεται υπέρ του κράτους, ακόμη και όταν δεν ανήκει στην κυριότητα του δράστη, εκτός εάν η αξία του προφανώς δεν ανταποκρίνεται στη βαρύτητα της αξιόποινης πράξης.

Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, κατά το βουλγαρικό δίκαιο, η δήμευση του οργάνου με το οποίο διαπράχθηκε το έγκλημα της διακεκριμένης περίπτωσης λαθρεμπορίας προβλέπεται ως αναγκαστική συνέπεια της διάπραξης του εγκλήματος, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη σε ποιον ανήκει η κυριότητα του

οργάνου. Η εν λόγω δήμευση δεν αποτελεί κύρωση, αλλά συνέπεια του γεγονότος ότι το όργανο που δημεύθηκε χρησίμευσε στη διάπραξη του εγκλήματος. Κατά τον βουλγαρικό ποινικό κώδικα, η δήμευση αποτελεί μεν ένα βλαπτικό μέτρο, δεν είναι όμως ποινή. Δεν μπορεί να εξομοιωθεί με την ποινή της απαλλοτρίωσης περιουσιακών στοιχείων του δράστη.

Πρέπει εξάλλου να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η ειδική διάταξη του άρθρου 242, παράγραφος 8, ΝΚ σχετικά με τη δήμευση μεταφορικού μέσου αποτελεί εξαίρεση από τη γενική διάταξη του άρθρου 53, παράγραφος 1, ΝΚ, κατά την οποία τα όργανα του εγκλήματος δημεύονται μόνον όταν ανήκουν στον δράστη. Η διάταξη του άρθρου 242, παράγραφος 8, ΝΚ καλύπτει το πεδίο της δήμευσης υπέρ του κράτους με σαφώς ευρύτερο τρόπο από ό,τι η βασική διάταξη του άρθρου 53, παράγραφος 1, ΝΚ.

Η έννοια του «οργάνου του εγκλήματος» ορίζεται στη δεσμευτική νομολογία των δικαστηρίων της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας. Σύμφωνα με την ερμηνευτική απόφαση αριθ. 84/01.12.1960 της ολομέλειας του Ποινικού Τμήματος του Varhoven sad (Ανώτατου Δικαστηρίου) στην υπόθεση αριθ. 78/1960, θεωρείται ότι ορισμένο πράγμα έχει «χρησιμεύσει» στη διάπραξη εγκλήματος, όταν έχει πράγματι χρησιμοποιηθεί για τη διάπραξή του. Η σχετική αρχή αναπτύχθηκε στην απόφαση αριθ. 11/1971 της ολομέλειας του πρώην Varhoven sad στην ποινική υπόθεση αριθ. 8/1971. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή, ορισμένο πράγμα έχει χρησιμεύσει στη διάπραξη του εγκλήματος, «εφόσον έχει χρησιμοποιηθεί ευθέως και άμεσα ως εργαλείο ή μέσο για την πραγματοποίηση της αντικειμενικής υπόστασης εκ προθέσεως εγκλήματος». Το όργανο του εγκλήματος επομένως διαφέρει από το αντικείμενο του εγκλήματος κατά το ότι το πρώτο αποτελεί πράγμα το οποίο σε συγκεκριμένη περίπτωση χρησιμεύει στην εκτέλεση εγκληματικής δραστηριότητας. Ορισμένο πράγμα αποτελεί όργανο του εγκλήματος μόνον εφόσον συνδέεται άμεσα με τη διάπραξη του εγκλήματος και όχι με άλλα στοιχεία της πράξης. Κατά κύριο λόγο, πρόκειται για περιπτώσεις όπως η συγκεκριμένη, κατά τις οποίες η πράξη αυτή καθαυτή διαπράττεται με τη χρήση μεταφορικού μέσου. Τούτο συμβαίνει διότι η διάπραξη του εγκλήματος συνίσταται στην πραγματική μεταφορά εμπορεύματος εκτός συνόρων.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας

- 1 Το Ιούλιο του 2018 ο κατηγορούμενος ΟΜ εργαζόταν για την τουρκική εταιρία μεταφορών «Plastnak Nakliat Turizam Sanayi Ve Tidzharet Anonim Shirketi». Διενεργούσε διεθνείς μεταφορές με αρθρωτό φορτηγό το οποίο αποτελείτο από ελκυστήρα μάρκας «Mertsedes» και συζευγμένο σε αυτόν ρυμουλκούμενο όχημα μάρκας «Tirsan».
- 2 Στις 11 Ιουλίου 2018 επρόκειτο να εκτελέσει το επόμενο δρομολόγιό του για τη μεταφορά πάστας φουντουκιού από την Κωνσταντινούπολη της Τουρκίας στην πόλη Delmenhorst της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Τις ημέρες που προηγήθηκαν της αναχωρήσεώς του επικοινωνήσε μαζί του πρόσωπο

αγνώστων στοιχείων, το οποίο του πρότεινε να μεταφέρει 2 940 αρχαία χρυσά νομίσματα λαθραία στη Γερμανία έναντι αμοιβής. Ο κατηγορούμενος συμφώνησε και παρέλαβε τα χρυσά νομίσματα. Τα νομίσματα είχαν συνολικό βάρος 24,850 κιλά και ήταν διαμοιρασμένα σε τρεις πλαστικές φιάλες κόκα-κόλα όγκου 1,5 λίτρου η καθεμία, των οποίων το επάνω μέρος ήταν κομμένο. Προκειμένου να μην είναι ορατό το περιεχόμενό τους, οι φιάλες ήταν περιτυλιγμένες με μαύρο ύφασμα και κολλητική ταινία. Ο κατηγορούμενος τοποθέτησε τις τρεις φιάλες σε χώρο κάτω από το κάθισμα του οδηγού, ειδικά διαμορφωμένο από τον κατασκευαστή του οχήματος για τη φύλαξη αποσκευών, εργαλείων και άλλων αντικειμένων. Επρόκειτο για ντουλαπάκι με πόρτα η οποία ανοιγόκλεινε με διακόπτη που βρισκόταν στη θέση του οδηγού (ο διακόπτης ήταν προσβάσιμος μόνον από το εσωτερικό της καμπίνας του οδηγού).

- 3 Ο κατηγορούμενος έκρυψε τις φιάλες με τα κέρματα ανάμεσα σε τέσσερις πλαστικές πλάκες και σκίαστρα υαλοπινάκων αυτοκινήτου μέσα στο ντουλαπάκι και δεν γνωστοποίησε σε κανέναν το σχέδιό του να διαπράξει έγκλημα.
- 4 Το πρωί της 12ης Ιουνίου 2018 διήλθε χωρίς πρόβλημα από τον τουρκικό συνοριακό σταθμό «Καπίκουλε» και εισήλθε στην επικράτεια της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας από τον συνοριακό σταθμό «Καπιτάν Αντρέεβο». Στον εν λόγω συνοριακό σταθμό παρατάχθηκε στην ειδική λωρίδα αναμονής εισερχόμενων φορτηγών για συνοριακό και τελωνειακό έλεγχο.
- 5 Κατά το χρονικό εκείνο σημείο ανέλαβε υπηρεσία στη γραμμή ελέγχου ο τελωνειακός υπάλληλος και μάρτυρας DM. Διενήργησε έλεγχο ρουτίνας στο αρθρωτό φορτηγό και το εμπόρευμα, κατά τη διάρκεια του οποίου ζήτησε από τον οδηγό να ανοίξει το ντουλαπάκι. Ο κατηγορούμενος το έπραξε και ο μάρτυρας ανακάλυψε τις φιάλες. Σε ερώτηση του τελωνειακού υπαλλήλου σχετικά με το περιεχόμενο των φιαλών, ο κατηγορούμενος απάντησε ότι περιείχαν ανταλλακτικά αυτοκινήτου. Ο τελωνειακός υπάλληλος αποφάσισε να ερευνήσει εμπειρισττωμένα το περιεχόμενο των φιαλών και έκοψε το περίβλημα μίας εξ αυτών, οπότε και ανακάλυψε τα κέρματα. Υπέθεσε ότι πρόκειται για αντικείμενα πολιτιστικής και ιστορικής αξίας και κάλεσε εμπειρογνώμονα από το περιφερειακό ιστορικό μουσείο, ο οποίος επιβεβαίωσε την εικασία.
- 6 Τα αρχαία νομίσματα, ο ελκυστήρας, το ρυμουλκούμενο, το κλειδί, καθώς και η άδεια κυκλοφορίας του οχήματος κατασχέθηκαν και δημεύθηκαν ως αποδεικτικά μέσα. Το αρθρωτό φορτηγό ερευνήθηκε νόμιμα, φωτογραφήθηκε, εκτιμήθηκε όσον αφορά την αξία του από πραγματογνώμονα και στη συνέχεια τέθηκε υπό φύλαξη.
- 7 Με την έκθεση της διαταχθείσας πραγματογνωμοσύνης όσον αφορά την αρχαιολογική-νομισματική αξία των νομισμάτων, η οποία δεν αμφισβητείται από τους παράγοντες της δίκης, συνήχθη το συμπέρασμα ότι τα νομίσματα είναι γνήσια και αποτελούν αρχαία αντικείμενα. Πρόκειται για εξαιρετικά πολύτιμη συλλογή για την επιστήμη της ιστορίας, και συγκεκριμένα για έναν θησαυρό νομισμάτων. Επειδή ακριβώς πρόκειται για θησαυρό, τα νομίσματα έχουν μεγάλη

αξία τόσο από επιστημονικής απόψεως, όσο και ως εκθέματα. Η αξία κάθε νομίσματος υπολογίστηκε τελικά στα 25 λεβ και η συνολική αξία όλων των νομισμάτων καθορίστηκε στο ποσό των 73 500 λεβ.

- 8 Στο ανεπίδεκτο αμφισβήτησης πόρισμα της πραγματογνωμοσύνης, η αξία του ελκυστήρα μάρκας «Mertsedes» με τον οποίο μεταφέρθηκαν τα νομίσματα καθορίστηκε στο ποσό των 81 529,50 λεβ και του συνδεδεμένου σε αυτόν ρυμουλκούμενου μάρκας «Tirsan» στο ποσό των 23 721,25 λεβ.
- 9 Ο κατηγορούμενος δεν ήταν παρών στη διαδικασία ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Ο συνήγορος υπεράσπισης δεν ζήτησε την εξέταση μαρτύρων ούτε τη χρήση εγγράφων, ούτε και αμφισβήτησε τα πραγματικά περιστατικά που περιγράφονται στο κατηγορητήριο βάσει του οποίου κινήθηκε η δικαστική διαδικασία. Τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά ανταποκρίνονται σε αυτά τα οποία δέχεται το δικαστήριο. Στο κατηγορητήριο δεν αναφέρεται ρητώς ότι η εταιρία στην κυριότητα της οποίας ανήκει το αρθρωτό φορτηγό έχει οποιαδήποτε σχέση με την αξιόποινη πράξη (το στοιχείο αυτό δεν περιλαμβάνεται ούτε και στο σκεπτικό της απόφασης του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου). από την παρουσίαση όμως των αποδεδειγμένων πραγματικών περιστατικών προκύπτει ότι δεν υφίσταται τέτοιου είδους σχέση.
- 10 Ο υπεύθυνος της ιδιοκτήτριας του επίμαχου ελκυστήρα εταιρίας ενημερώθηκε για τη διαδικασία κατά το ανακριτικό στάδιο και χορήγησε πληρεξούσιο στον δικηγόρο Dimitar Sladon προκειμένου αυτός να εκπροσωπήσει την εταιρία όσον αφορά τη φύλαξη του αρθρωτού φορτηγού που κατασχέθηκε ως αποδεικτικό μέσο. Κατά το στάδιο της προδικασίας, ο δικηγόρος Sladon ζήτησε την απόδοση του ελκυστήρα και του ρυμουλκούμενου οχήματος. Το αίτημα απόδοσης του αρθρωτού φορτηγού απορρίφθηκε από τον εποπτεύοντα εισαγγελέα, καθώς και από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο κατόπιν άσκησης σχετικής προσφυγής.
- 11 Στην τελική του αγόρευση ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ο δικηγόρος Ivanov δεν υποστήριξε ότι ο εντολέας του είναι αθώος ούτε ζήτησε την απαλλαγή του από την κατηγορία. Ζήτησε την επιβολή ηπιότερης ποινής και τη μη εφαρμογή του άρθρου 242, παράγραφος 8, НК· ταυτόχρονα, υποστήριξε για πρώτη φορά ότι η εν λόγω διάταξη, καθώς και οι ανωτέρω αναφερόμενες, αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης.
- 12 Με την ποινική απόφαση αριθ. 13/22.03.2019 του Okrazhen sad – Haskovo που εκδόθηκε στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης διαδικασίας αριθ. 709/18, ο κατηγορούμενος ΟΜ καταδικάστηκε βάσει του άρθρου 242, παράγραφος 1, στοιχείο ε, НК για διακεκριμένη περίπτωση λαθρεμπορίας θησαυρού νομισμάτων, η αξία του οποίου πληροί το στοιχείο «σε μεγάλη κλίμακα» της ειδικής υπόστασης του εγκλήματος. Του επιβλήθηκε κύρια στερητική της ελευθερίας ποινή τριών ετών και χρηματική ποινή ύψους 20 000 λεβ ως παρεπόμενη ποινή. Η εκτέλεση της κύριας ποινής ανεστάλη για τέσσερα έτη από την τελεσιδικία της απόφασης. Τα νομίσματα, τα οποία αποτελούσαν το αντικείμενο του εγκλήματος, δημεύθηκαν βάσει του άρθρου 242, παράγραφος 7,

NK υπέρ του κράτους. Βάσει του άρθρου 242, παράγραφος 8, NK, δημεύθηκε υπέρ του κράτους και ο επίμαχος ελκυστήρας, ως μέσο το οποίο χρησίμευσε στη μεταφορά του λαθραίου εμπορεύματος. Το ρυμουλκούμενο όχημα, το οποίο δεν συνδεόταν άμεσα με τη μεταφορά, αποδόθηκε στον ιδιοκτήτη του, ήτοι στην τουρκική εταιρία.

Κυριότερα επιχειρήματα των παραγόντων της κύριας δίκης

- 13 Στο δικόγραφο της έφεσης προβάλλεται ότι με τη δήμευση του ελκυστήρα παραβιάστηκε και το δικαίωμα άμυνας του κατηγορουμένου. Κατά τους σχετικούς ισχυρισμούς, συντρέχει παράβαση των διατάξεων της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ), του πρόσθετου πρωτοκόλλου αυτής, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), καθώς και του κανονισμού (ΕΕ) 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2013, για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα.
- 14 Κατά την ακροαματική διαδικασία ο δικηγόρος Ivanov ενέμεινε στους ισχυρισμούς της έφεσης και προέβαλε νέα επιχειρήματα υπέρ της απόψεως ότι δεν διατάχθηκε νόμιμα η δήμευση του μεταφορικού μέσου, το οποίο ανήκει κατά κυριότητα σε πρόσωπο διαφορετικό από τον εντολέα του. Ισχυρίζεται ότι η δήμευση αντιβαίνει και στις επιταγές της οδηγίας 2014/42/ΕΕ, η οποία παραπέμπει στην ΕΣΔΑ και τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ)· πέραν αυτού, η δήμευση δεν είναι σύμφωνη ούτε με τη διάταξη του άρθρου 5 της σύμβασης για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, κατά την οποία τα θιγόμενα πρόσωπα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους αποτελεσματικά ένδικα βοηθήματα για την προστασία των δικαιωμάτων τους. Ο δικηγόρος Ivanov εμμένει περαιτέρω στο ειδικό αίτημά του προς το εφετείο όσον αφορά την υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να ελεγχθεί η προβαλλόμενη παράβαση συγκεκριμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης.
- 15 Ο Prokuror ot Apelativna prokuratura – Plovdiv (εισαγγελέας εφετών Φιλιππούπολης) ζητεί την απόρριψη του ειδικού αιτήματος για τον λόγο ότι δεν συντρέχει ανάγκη ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης. Κατά την άποψή του, η διαταχθείσα από το Okrazhen sad – Haskovo δήμευση του μέσου με το οποίο πραγματοποιήθηκε η λαθραία μεταφορά του θησαυρού πρέπει να επικυρωθεί από το εφετείο, καθώς η εφαρμογή του άρθρου 242, παράγραφος 8, NK ουδέποτε αποτέλεσε αντικείμενο αμφισβήτησης ή σύγκρουσης απόψεων στη βουλγαρική νομολογία. Ο εισαγγελέας παραπέμπει σε αποφάσεις του Varhoven kasatsionen sad (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου) της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, στις οποίες υπογραμμίζεται ότι η δήμευση πρέπει κατ' ανάγκην να εκτελείται ως συνέπεια της διάπραξης του εγκλήματος της λαθρεμπορίας, ανεξάρτητα από το αν το περιουσιακό στοιχείο που δημεύεται ανήκει κατά κυριότητα στον δράστη ή σε

καλόπιστο τρίτο. Το Varhoven kasatsionen sad της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας δεν ανέτρεψε νομολογία η οποία αφορά ποινικές διαδικασίες για εγκλήματα του άρθρου 242 ΝΚ, στις οποίες δεν διαπιστώνεται παραβίαση της αρχής της ισορροπίας μεταξύ των διάφορων διακυβευόμενων συμφερόντων, η οποία και κατοχυρώνεται στις νομικές πράξεις της Ένωσης που παραθέτει ο δικηγόρος Ivanov. Η στέρηση της χρήσης του μεταφορικού μέσου από τον ιδιοκτήτη του αποτελεί θεμιτή συνέπεια και είναι ανάλογη του σκοπού που επιδιώκει. Κάθε κράτος μέλος έχει τη δυνατότητα να διατάζει τέτοιου είδους δήμευση για την προστασία του γενικού συμφέροντος.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

- 16 Η απάντηση όσον αφορά το πνεύμα και το γράμμα των σχετικών διατάξεων του Δικαίου της Ένωσης είναι κρίσιμη για την έκδοση ορθής απόφασης επί της εκκρεμούς ποινικής διαδικασίας. Η διάταξη του άρθρου 242, παράγραφος 8, ΝΚ είναι σαφής και δεν χρήζει ερμηνείας: το δικαστήριο υποχρεούται να διατάξει τη δήμευση του μέσου με το οποίο διαπράχθηκε το έγκλημα της διακεκριμένης περίπτωσης λαθρεμπορίας ανεξάρτητα από το ποιος είναι κύριος του μέσου αυτού. Η εν λόγω διάταξη ανάγεται σε χρόνο κατά τον οποίο το κοινοτικό δίκαιο δεν ήταν δεσμευτικό για τη Βουλγαρία και προφανώς δεν συνάδει με ορισμένες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης. Συγκεκριμένα, πιθανόν να μην ανταποκρίνεται στο άρθρο 17, παράγραφος 1, και στο άρθρο 47 του Χάρτη. Το γεγονός ότι το μεταφορικό μέσο το οποίο χρησιμοποίησε στη μεταφορά λαθραίου εμπορεύματος κατά την έννοια του άρθρου 242 ΝΚ μπορεί να δημευθεί προς όφελος του κράτους κατά το άρθρο 242, παράγραφος 8, ΝΚ ακόμη και όταν δεν ανήκει στην κυριότητα του δράστη μπορεί κατά την άποψη του εφετείου να διαταράζει την ισορροπία μεταξύ, αφενός, του συμφέροντος τρίτου προσώπου το οποίο δεν μετείχε καθ' οιονδήποτε τρόπο στο έγκλημα και ουδεμία σχέση έχει με αυτό και, αφετέρου, του συμφέροντος του κράτους να δημεύσει το περιουσιακό στοιχείο του εν λόγω προσώπου για τον λόγο ότι αυτό χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη του εγκλήματος. Το γεγονός ότι το εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει διαδικασία ακρόασης του ιδιοκτήτη του οργάνου που χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη του εγκλήματος μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα και την παραβίαση της επιταγής του άρθρου 47 του Χάρτη (το οποίο υιοθετεί την επιταγή του άρθρου 6 ΕΣΔΑ), κατά την οποία πρέπει να εξασφαλίζεται το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, το οποίο κατ' ανάγκην περιλαμβάνει την άμεση πρόσβαση στα δικαστήρια.
- 17 Ένδειξη της ασυμβατότητας του εθνικού δικαίου της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας με τις παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης αποτελεί η απόφαση του τέταρτου τμήματος του ΕΔΔΑ, της 13ης Οκτωβρίου 2015, ÜNSPED PAKET SERVISI SAN. VE TIC. A. Ş. κατά Βουλγαρίας (προσφυγή αριθ. 3503/2008). Εκεί κρίνεται υπόθεση στην οποία δημεύθηκε βάσει του άρθρου 242, παράγραφος 8, ΝΚ της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας φορτηγό το οποίο ανήκε κατά κυριότητα σε εταιρία με καταστατική έδρα στη Δημοκρατία της Τουρκίας. Στην απόφαση αυτή, διαπιστώνεται ότι η δήμευση αντιβαίνει στο άρθρο 1 του πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, το περιεχόμενο του οποίου

συμπίπτει με αυτό του άρθρου 17, παράγραφος 1, του Χάρτη σχετικά με το δικαίωμα ιδιοκτησίας. Περαιτέρω διαλαμβάνεται στην απόφαση ότι η ιδιοκτήτρια του φορτηγού στερήθηκε την πρόσβαση στα δικαστήρια. Η πρόσβαση στα δικαστήρια ως μέσο υλοποίησης της αποτελεσματικής προστασίας δικαιωμάτων διασφαλίζεται στις διατάξεις του άρθρου 47 του Χάρτη. Στην απόφασή του, το ΕΔΔΑ εξηγεί ότι η απουσία διαδικασίας βάσει της οποίας το θιγόμενο πρόσωπο μπορεί να εκθέσει την άποψή του είχε ως συνέπεια την αδυναμία των εθνικών αρχών να ελέγξουν την αναλογικότητα του μέτρου της δήμευσης, πράγμα το οποίο με τη σειρά του οδήγησε στην αδυναμία επίτευξης «ισορροπίας» μεταξύ των διαφορετικών θιγόμενων συμφερόντων. Υπογραμμίζεται ότι η ισορροπία αυτή εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, μεταξύ άλλων από τη συμπεριφορά του ιδιοκτήτη. Οι εθνικές αρχές θα έπρεπε επομένως, όσον αφορά το περιουσιακό στοιχείο που δημεύθηκε, να εξετάσουν τον βαθμό υπαιτιότητας ή επιμέλειας ή τουλάχιστον τη σχέση μεταξύ της συμπεριφοράς που επιδείχθηκε και του εγκλήματος που διαπράχθηκε. Διαπιστώνεται ότι η θιγόμενη εταιρία υποχρεώθηκε να επωμιστεί ένα χωριστό και υπερβολικό βάρος· στο πλαίσιο αυτό, γίνεται παραπομπή στην απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1982, *Sporrong και Lonnroth* κατά Σουηδίας (παράγραφοι 69 έως 73, σειρά Α, αριθ. 52).

- 18 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να παραθέσει απόσπασμα της απόφασης του ΕΔΔΑ της 24ης Οκτωβρίου 1986, *Agosi* κατά Ηνωμένου Βασιλείου (προσφυγή αριθ. 9118/80, σειρά Α, αριθ. 108), όπου διαλαμβάνεται ότι: «Για να δικαιολογείται η δήμευση βάση του άρθρου 1, δεύτερο εδάφιο, του πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, αρκεί [...] το κράτος να έχει εξασφαλίσει την ισορροπία μεταξύ των δημόσιων συμφερόντων και των συμφερόντων του εμπλεκόμενου προσώπου. Η ισορροπία αυτή είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων· η συμπεριφορά του ιδιοκτήτη του περιουσιακού στοιχείου, ιδίως δε ο βαθμός υπαιτιότητας ή επιμέλειας που αυτός επέδειξε, αποτελεί ένα μόνο στοιχείο των διάφορων περιστάσεων οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη. Επομένως, μολονότι το άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, δεν προβλέπει ρητά σχετικές διαδικαστικές απαιτήσεις, το [ΕΔΔΑ] πρέπει να εξετάσει αν στην υπό κρίση περίπτωση η εφαρμοστέα διαδικασία παρείχε, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα να ληφθεί δεόντως υπόψη ο βαθμός της υπαιτιότητας ή της επιμέλειας της προσφεύγουσας εταιρίας ή τουλάχιστον η ισορροπία μεταξύ της συμπεριφοράς της και της παραβίασης του δικαιού [...]· και, επίσης, αν οι υπό κρίση διαδικασίες παρείχαν προσηκόντως στην προσφεύγουσα εταιρία τη δυνατότητα να προβάλει την άποψή της στις αρμόδιες αρχές».
- 19 Επιπλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη η αιτιολογική σκέψη 33 της οδηγίας 2014/42/ΕΕ. Σύμφωνα με αυτή, πρέπει να προβλέπονται ειδικές διασφαλίσεις και ένδικα μέσα που να εγγυώνται τη διατήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τρίτων οι οποίοι δεν υπόκεινται σε ποινική δίωξη. Η ως άνω αιτιολογική σκέψη προβλέπει επίσης ότι οι εν λόγω διασφαλίσεις περιλαμβάνουν το δικαίωμα ακρόασης για τρίτους οι οποίοι ισχυρίζονται ότι είναι κύριοι του δημευθέντος περιουσιακού στοιχείου.

- 20 Για τους λόγους αυτούς, το δικάζον τμήμα του δικαστηρίου είναι της άποψης ότι το ζήτημα της έννοιας και του πεδίου εφαρμογής των δύο προαναφερθεισών διατάξεων του Χάρτη, καθώς και της ενδεχόμενης μη πλήρωσης των απαιτήσεων των εν λόγω διατάξεων με την εθνική νομοθετική ρύθμιση του άρθρου 242, παράγραφος 8, ΝΚ σχετικά με τη δήμευση του οργάνου που χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη του εγκλήματος της διακεκριμένης περίπτωσης λαθρεμπορίας, έχει άμεση σημασία (ως προδικαστικό ζήτημα) για την έκδοση ορθής αποφάσεως τόσο στην υπό κρίση υπόθεση όσο και σε άλλες υποθέσεις με παρόμοιο αντικείμενο.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ